

Nr 48.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ratifikation av Förenta Nationernas konvention om kvinnans politiska rättigheter; given Stockholms slott den 15 januari 1954.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 15 januari 1954 vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att godkänna ratifikation av Förenta Nationernas konvention om kvinnans politiska rättigheter.

GUSTAF ADOLF.

Östen Undén.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner ratifikation av Förenta Nationernas konvention om kvinnans politiska rättigheter, vilken konvention undertecknats av Sverige den 6 oktober 1953.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 januari 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler ministern för utrikes ärendena fråga om ratifikation av Förenta Nationernas konvention om kvinnans politiska rättigheter.

Föredraganden anför följande.

Frågan om kvinnans politiska rättigheter har varit föremål för Förenta Nationernas uppmärksamhet ända sedan generalförsamlingens första möte 1946. I en därvid antagen resolution konstaterade församlingen, att vissa medlemsstater ännu ej tillerkänt kvinnor samma politiska rättigheter som män samt rekommenderade, under hänvisning till Förenta Nationernas stadga, dessa stater att vidtaga erforderliga åtgärder för att förverkliga stadgans syften i detta hänseende.

Frågan har sedermera behandlats av kommissionen för kvinnans rättsliga ställning samt av ekonomiska och sociala rådet. På kommissionens uppdrag utarbetade generalsekreteraren en text till konvention om kvinnans politiska rättigheter, som antogs av kommissionen vid dess sammanträde år 1951. Denna text remitterades av ekonomiska och sociala rådet till medlemsstaternas regeringar för yttranden, varefter kommissionen beslöt vissa ändringar däri vid sitt sammanträde år 1952. Ekonomiska och sociala rådet godkände texten vid sitt fjortonde möte år 1952 samt föreslog generalförsamlingen, att en konvention i ämnet skulle öppnas för undertecknande och ratifikation. Samtidigt uppdrog rådet åt generalsekreteraren att utarbeta erforderliga bestämmelser angående undertecknande, ratifikation, ikraftträdande m. m.

Vid generalförsamlingens sjunde möte år 1952 förelåg en rapport från generalsekreteraren, innehållande bl. a. den av ekonomiska och sociala rådet godkända texten samt de genom generalsekreterarens försorg utarbetade artiklarna av tekniskt innehåll. Sedan ärendet hänskjutits till generalförsamlingens tredje (sociala) utskott och detta vidtagit vissa ändringar i konventionstexten, beslöt församlingen den 20 december 1952 att godkänna konventionen samt att öppna denna för undertecknande och ratifikation vid slut-

tet av det pågående mötet. Konventionen öppnades för undertecknande i New York den 31 mars 1953 och har hittills undertecknats av 33 stater, däribland Sverige, som undertecknade den 6 oktober 1953. Undertecknande skall följas av ratifikation eller anslutning. För konventionens ikraftträdande kräves att sex stater deponerat ratifikations- eller anslutningsinstrument, vilket ännu icke skett.

Konventionen består av en inledning och 11 artiklar, av vilka de tre första innefattar konventionens materiella bestämmelser. I inledningen fastslås grundsatsen att envar har rätt att, direkt eller genom fritt valda ombud, deltaga i sitt lands styrelse och att på jämlika villkor ha tillträde till allmän tjänst i sitt land. Enligt de tre första artiklarna skall kvinnor äga rösträtt vid alla val (artikel I), vara valbara till alla organ, vilkas medlemmar utses genom allmänna val och vilka är upprättade enligt vederbörande lands lagar (artikel II), samt ha rätt att inneha allmän tjänst och utöva alla offentliga funktioner om vilka stadgas i vederbörande lands lagar (artikel III), allt på samma villkor som män och utan åtskillnad av något slag. De återstående artiklarna innehåller föreskrifter om undertecknande och ratifikation (artikel IV), anslutning (artikel V), ikraftträdande (artikel VI), förbehåll och verkan därav (artikel VII), uppsägning och urkraftträdande (artikel VIII), slitande genom den internationella domstolen av tvister rörande konventionens tolkning och tillämpning (artikel IX), notifikationer genom Förenta Nationernas generalsekreterare (artikel X) samt deposition av konventionen och delgivning av konventionstexten (artikel XI).

Departementschefen.

Den föreliggande konventionen om kvinnans politiska rättigheter framstår som ett led i det inom Förenta Nationerna pågående arbetet med att genom internationella överenskommelser skapa rättsliga garantier för förverkligandet av de principer, som finnes angivna i organisationens stadga. Till dessa hör även grundsatsen om lika rättigheter för män och kvinnor, och den nu ifrågavarande konventionen avser att närmare utforma och befästa denna grundsats i vad gäller de politiska rättigheterna. En konvention med detta syfte synes böra biträdas av Sverige.

Konventionens båda första artiklar angående rösträtt och valbarhet för kvinnor står i full överensstämmelse med gällande rätt i Sverige.

Vad därefter angår artikel III, varest föreskrives att kvinnor skall ha rätt att på samma villkor som män utan åtskillnad av något slag inneha allmän tjänst och utöva alla offentliga funktioner om vilka stadgas i vederbörande lands lagar, må till en början framhållas, att under konventionstextens behandling i generalförsamlingens tredje utskott från flera håll uttalades att artikeln icke finge anses åsyfta jämväl militärtjänst, en uppfattning som icke rönt någon motsägelse. På motsvarande sätt tillkännagav den svenske representanten i utskottet att enligt Sveriges uppfattning artikeln endast åsyftade statlig tjänst. Icke heller detta uttalande blev föremål för någon gensaga.

Mera tvivelaktigt vill det förefalla huruvida det förhållandet att kvinna icke kan erhålla prästerlig tjänst inom svenska kyrkan är förenligt med artikel III. Med hänsyn till den ordning i vilken sådana befattningar tillsättes och avlönas, måste nämligen här sägas i och för sig vara fråga om svensk stats-tjänst. I det yttrande som svenska regeringen på sin tid avgav över general-sekreterarens förslag till konventionstext framhölls också kvinnas bristande behörighet att bekläda prästerlig tjänst inom svenska kyrkan såsom en avvikelse från den blivande konventionen, och ett motsvarande uttalande gjordes av den svenske representanten vid ärendets behandling i generalför-samlingens tredje utskott. I sammanhanget må även nämnas att Norge vid undertecknandet av konventionen den 18 september 1953 gjort förbehåll mot artikel III av innehåll att denna artikel icke skall berättiga kvinnor att fullgöra prästerlig tjänst inom norska kyrkan. Bakgrunden härtill är att kvinnor väl kan bli präster inom norska kyrkan, men att församlingarna äger vägra att mottaga kvinnliga präster.

Oaktat vad sålunda förekommit kan emellertid ifrågasättas huruvida ett förbehåll av nu ifrågavarande innebörd verkligen är erforderligt. Även om prästerlig befattning inom svenska kyrkan i den ovan angivna meningen får anses vara statstjänst, torde härav icke med nödvändighet följa att den prästerliga tjänsten är att betrakta såsom allmän tjänst i konventionens mening. Lika väl som militärtjänst, oavsett att sådan obestridligen utgör statstjänst, skall anses icke vara omfattad av konventionen utan att något uttryckligt undantag därför gjorts, så synes om prästerlig tjänst inom svenska kyrkan kunna hävdas att här är fråga om ett tjänsteförhållande, varpå konventionen icke tar sikte. Till stöd för ett sådant betraktelsesätt kan anföras att den svenska kyrkan framför allt utgör ett trossamfund, vilket förhållande ytterligare accentuerats genom den nya religionsfrihetslagstiftningen. Hindret för kvinnas tillträde till prästerlig tjänst är vidare av kyrkolags karaktär och kan följaktligen icke undanröjas annat än under medverkan av kyrkans representation, kyrkomötet. Det är sålunda här fråga om tjänster beträffande vilka behörighetsvillkoren icke fastställts av staten ensam utan av staten och kyrkan i förening. Häri synes mig ligga ett avgörande skäl varför prästerlig tjänst inom svenska kyrkan bör kunna anses falla utanför området för konventionen. Denna får nämligen, på sätt följer av vad förut sagts, anses syfta enbart på statstjänst och icke jämväl på t. ex. kommunala befattningar, för vilka behörighetsvillkoren icke fastställs av staten. Vid sådant förhållande synes, i belysning av vad nyss framhållits, heller icke kunna göras gällande att konventionen skulle omfatta prästerlig tjänst inom svenska kyrkan. Ytterligare är att märka att ett statskyrkosystem sådant som det svenska numera saknar motsvarighet inom det överväldigande flertalet andra länder. I betraktande härav torde det för de allra flesta stater som medverkat vid konventionens tillkomst vara en främmande tanke att konventionen skulle reglera tillträdet till prästerlig tjänst.

Dessa överväganden synes ge stöd för uppfattningen att en ratifikation av konventionen för Sveriges del icke behöver ske med förbehåll mot artikel

III i anledning av kvinnas bristande behörighet för prästerlig tjänst inom svenska kyrkan. I överensstämmelse med denna ståndpunkt har också Sveriges undertecknande av konventionen skett utan sådant förbehåll.

Konventionens övriga artiklar är av övervägande tekniskt innehåll och har utformats i överensstämmelse med vad som i denna del är brukligt. Framhållas må här endast att föreskriften i artikel IX om att den internationella domstolen skall vara behörig att slita tvister rörande konventionens tolkning och tillämpning står i överensstämmelse med den ståndpunkt Sverige sedan gammalt intager i fråga om önskvärdheten av att underställa domstolen uppkommande internationella rättstvister.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag föreslå, att den här bifogade konventionen om kvinnans politiska rättigheter måtte föreläggas riksdagen och hemställer alltså

att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att godkänna att ratifikation sker av konventionen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

L. Kellberg.

(Översättning)

Convention on the Political Rights of Women.

The Contracting parties,

Desiring to implement the principle of equality of rights for men and women contained in the Charter of the United Nations,

Recognizing that everyone has the right to take part in the government of his country, directly or indirectly through freely chosen representatives, and has the right to equal access to public service in his country, and desiring to equalize the status of men and women in the enjoyment and exercise of political rights, in accordance with the provisions of the Charter of the United Nations and of the Universal Declaration of Human Rights,

Having resolved to conclude a Convention for this purpose,

Hereby agree as hereinafter provided:

Article I

Women shall be entitled to vote in all elections on equal terms with men, without any discrimination.

Convention sur les droits politiques de la femme.

Les Parties contractantes,

Souhaitant mettre en œuvre le principe de l'égalité de droits des hommes et des femmes contenu dans la Charte des Nations Unies,

Reconnaissant que toute personne a le droit de prendre part à la direction des affaires publiques de son pays, soit directement, soit par l'intermédiaire de représentants librement choisis, et d'accéder, dans des conditions d'égalité, aux fonctions publiques de son pays, et désirant accorder aux hommes et aux femmes l'égalité dans la jouissance et l'exercice des droits politiques, conformément à la Charte des Nations Unies et aux dispositions de la Déclaration universelle des droits de l'homme,

Ayant décidé de conclure une convention à cette fin,

Sont convenues des dispositions suivantes:

Article Premier

Les femmes auront, dans des conditions d'égalité avec les hommes, le droit de vote dans toutes les élections, sans aucune discrimination.

Konvention om kvinnans politiska rättigheter.

De fördragsslutande parterna,

vilka önska förverkliga den i Förenta Nationernas stadga upptagna grundsatsen om lika rättigheter för män och kvinnor,

och vilka erkänna att envar har rätt att, direkt eller genom fritt valda ombud, deltaga i sitt lands styrelse och att på jämlika villkor ha tillträde till allmän tjänst i sitt land, samt vilka önska åstadkomma likställighet mellan män och kvinnor i fråga om åtnjutande och utövande av politiska rättigheter i enlighet med föreskrifterna i Förenta Nationernas stadga och i den universella förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

ha beslutat avsluta en konvention i detta syfte och

överenskomma härmed som följer:

Artikel I

Kvinnor skola äga rösträtt vid alla val på samma villkor som män utan åtskillnad av något slag.

Article II

Women shall be eligible for election to all publicly elected bodies, established by national law, on equal terms with men, without any discrimination.

Article II

Les femmes seront, dans des conditions d'égalité avec les hommes, éligibles à tous les organismes publiquement élus, constitués en vertu de la législation nationale, sans aucune discrimination.

Artikel II

Kvinnor skola, på samma villkor som män, utan åtskillnad av något slag vara valbara till alla organ vilkas medlemmar utses genom allmänna val och vilka äro upprättade enligt vederbörande lands lagar.

Article III

Women shall be entitled to hold public office and to exercise all public functions, established by national law, on equal terms with men, without any discrimination.

Article III

Les femmes auront, dans des conditions d'égalité, le même droit que les hommes d'occuper tous les postes publics et d'exercer toutes les fonctions publiques établis en vertu de la législation nationale, sans aucune discrimination.

Artikel III

Kvinnor skola ha rätt att, på samma villkor som män utan åtskillnad av något slag, inneha allmän tjänst och utöva alla offentliga funktioner om vilka stadgas i vederbörande lands lagar.

Article IV

1. This Convention shall be open for signature on behalf of any Member of the United Nations and also on behalf of any other State to which an invitation has been addressed by the General Assembly.

Article IV

1. La présente Convention sera ouverte à la signature de tous les Etats Membres de l'Organisation des Nations Unies et de tout autre Etat auquel l'Assemblée générale aura adressé une invitation à cet effet.

Artikel IV

1. Denna konvention skall vara öppen för undertecknande av varje medlem av Förenta Nationerna liksom av varje annan stat, som inbjudits härtill av generalförsamlingen.

2. This Convention shall be ratified and the instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

2. Elle sera ratifiée et les instruments de ratification seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

2. Konventionen skall ratificeras, och ratifikationsinstrumenten skola deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Article V

1. This Convention shall be open for accession to all States referred to in paragraph 1 of article IV.

Article V

1. La présente Convention sera ouverte à l'adhésion de tous les Etats visés au paragraphe premier de l'article IV.

Artikel V

1. Denna konvention skall vara öppen för anslutning av alla i artikel IV mom. 1 åsyftade stater.

2. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

2. L'adhésion se fera par le dépôt d'un instrument d'adhésion auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

2. Anslutning äger rum genom deposition av ett anslutningsinstrument hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Article VI

1. This Convention shall come into force on the ninetieth day following the date of deposit of the sixth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying or acceding to the Convention after the deposit of the sixth instrument of ratification or accession the Convention shall enter into force on the ninetieth day after deposit by such State of its instrument of ratification or accession.

Article VII

In the event that any State submits a reservation to any of the articles of this Convention at the time of signature, ratification or accession, the Secretary-General shall communicate the text of the reservation to all States which are or may become parties to this Convention. Any State which objects to the reservation may, within a period of ninety days from the date of the said communication (or upon the date of its becoming a party to the Convention), notify the Secretary-General that it does not accept it. In such case, the Convention shall not enter into force as between such State and the State making the reservation.

Article VIII

1. Any State may denounce this Convention by written notification to

Article VI

1. La présente Convention entrera en vigueur le quatre-vingt-dixième jour qui suivra la date du dépôt du sixième instrument de ratification ou d'adhésion.

2. Pour chacun des Etats qui la ratifieront ou y adhérent après le dépôt du sixième instrument de ratification ou d'adhésion, la présente Convention entrera en vigueur le quatre-vingt-dixième jour qui suivra le dépôt par cet Etat de son instrument de ratification ou d'adhésion.

Article VII

Si, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion, un Etat formule une réserve à l'un des articles de la présente Convention, le Secrétaire général communiquera le texte de la réserve à tous les Etats qui sont ou qui peuvent devenir parties à cette Convention. Tout Etat qui n'accepte pas ladite réserve peut, dans le délai de quatre-vingt-dix jours à partir de la date de cette communication (ou à la date à laquelle il devient partie à la Convention), notifier au Secrétaire général qu'il n'accepte pas la réserve. Dans ce cas, la Convention n'entrera pas en vigueur entre ledit Etat et l'Etat qui formule la réserve.

Article VIII

1. Tout Etat contractant peut dénoncer la présente Convention par

Artikel VI

1. Denna konvention skall träda i kraft på nittionde dagen efter dagen för depositionen av det sjätte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

2. För varje stat, som ratificerar eller ansluter sig till konventionen efter det att det sjätte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerats, skall konventionen träda i kraft på nittionde dagen efter det att ifrågavarande stat deponerat sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel VII

Därest vid undertecknande, ratifikation eller anslutning någon stat gör förbehåll beträffande någon av artiklarna i konventionen, skall generalsekreteraren underrätta alla stater, som äro eller kunna bliva parter i konventionen, om lydelsen av förbehållet. Varje stat, som har erinringar mot förbehållet, må inom nittio dagar från dagen för nämnda meddelande (eller den dag, då vederbörande stat blir part i konventionen) underrätta generalsekreteraren om att staten i fråga icke godtager förbehållet. I sådant fall träder konventionen icke i kraft mellan denna stat och den stat, som gjort förbehållet.

Artikel VIII

1. Varje stat må upp säga denna konvention genom skriftligt medde-

the Secretary-General of the United Nations. Denunciation shall take effect one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. This Convention shall cease to be in force as from the date when the denunciation which reduces the number of parties to less than six becomes effective.

Article IX

Any dispute which may arise between any two or more Contracting States concerning the interpretation or application of this Convention which is not settled by negotiation, shall at the request of any one of the parties to the dispute be referred to the International Court of Justice for decision, unless they agree to another mode of settlement.

Article X

The Secretary-General of the United Nations shall notify all Members of the United Nations and the non-member States contemplated in paragraph 1 of article IV of this Convention of the following:

(a) Signatures and instruments of ratifications received in accordance with article IV;

(b) Instruments of accession received in accordance with article V;

une notification écrite adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. La dénonciation prendra effet un an après la date à laquelle le Secrétaire général en aura reçu notification.

2. La présente Convention cessera d'être en vigueur à partir de la date à laquelle aura pris effet la dénonciation qui ramènera à moins de six le nombre des Parties.

Article IX

Tout différend entre deux ou plusieurs Etats contractants touchant l'interprétation ou l'application de la présente Convention qui n'aura pas été réglé par voie de négociations sera porté, à la requête de l'une des Parties au différend, devant la Cour internationale de Justice pour qu'elle statue à son sujet, à moins que les Parties intéressées ne conviennent d'un autre mode de règlement.

Article X

Seront notifiés par le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies à tous les Etats Membres et aux Etats non membres visés au paragraphe premier de l'article IV de la présente Convention:

a) Les signatures apposées et les instruments de ratification reçus conformément à l'article IV,

b) Les instruments d'adhésion reçus conformément à l'article V,

lande till Förenta Nationernas generalsekreterare. Uppsägningen blir gällande ett år efter den dag, då generalsekreteraren mottog meddelandet.

2. Konventionen upphör att vara i kraft från den dag, då en uppsägning blir gällande, som nedbringar antalet parter till mindre än sex.

Artikel IX

Uppkommer tvist mellan två eller flera av de fördragsslutande staterna rörande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention och bilägges tvisten icke genom förhandlingar, skall den på begäran av part däri hänskjutas till den internationella domstolen för avgörande, såvida parterna icke enas om annat förfaringsätt för tvistens sluttande.

Artikel X

Förenta Nationernas generalsekreterare skall underrätta alla Förenta Nationernas medlemmar ävensom de icke-medlemsstater, som avses i artikel IV mom. 1 i denna konvention, om:

a) undertecknanden av konventionen och mottagandet av ratifikationsinstrument jämlikt artikel IV;

b) mottagandet av avslutningsinstrument jämlikt artikel V;

(c) The date upon which this Convention enters into force in accordance with article VI;

(d) Communications and notifications received in accordance with article VII;

(e) Notifications of denunciation received in accordance with paragraph 1 of article VIII;

(f) Abrogation in accordance with paragraph 2 of article VIII.

c) La date à laquelle la présente Convention entrera en vigueur conformément à l'article VI,

d) Les communications et notifications reçues conformément à l'article VII,

e) Les notifications de dénonciation reçues conformément aux dispositions du paragraphe premier de l'article VIII,

f) L'extinction résultant de l'application du paragraphe 2 de l'article VIII.

c) datum för konventionens ikraftträdande jämlikt artikel VI;

d) meddelanden och underrättelser mottagna jämlikt artikel VII;

e) meddelanden om uppsägning mottagna jämlikt artikel VIII mom. 1;

f) urkraftträdande av konventionen jämlikt artikel VIII mom. 2.

Article XI

1. This Convention, of which the Chinese, English, French, Russian and Spanish texts shall be equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit a certified copy to all Members of the United Nations and to the non-member States contemplated in paragraph 1 of article IV.

Article XI

1. La présente Convention, dont les textes anglais, chinois, espagnol, français, et russe feront également foi, sera déposée aux archives de l'Organisation des Nations Unies.

2. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies en fera parvenir une copie certifiée conforme à tous les Etats Membres et aux Etats non membres visés au paragraphe premier de l'article IV.

Artikel XI

1. Denna konvention, vars engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter skola äga lika vitsord, skall deponeras i Förenta Nationernas arkiv.

2. Förenta Nationernas generalsekreterare skall översända en bestyrkt avskrift till alla Förenta Nationernas medlemmar ävensom till de icke-medlemsstater, som avses i artikel IV mom. 1.